

PREDSTAVITEV DELA SEMINARJA ZA SPREMLJANJE ZGODNJEGA RAZVOJA OTROKA V DOMAČEM OKOLJU

PREDSTAVITEV:

V novembru 2015 smo začeli z delovanjem »Seminarske skupine za spremljanje zgodnjega razvoja«. Skupine vodimo na podlagi lastnih izkušenj spremljanja ter teoretičnih znanj, ki smo jih pridobile z Judith Woodhead, jungovsko psihoanalitičarko. Pod njenim vodstvom smo Urša Mrevlje Lozar, Metka Kramar, Anita Prezelj, Tjaša Lah Tolar in Breda Jelen Sobočan v treh letih zaključile lastno izkušnjo v družini. Pod njenim mentorstvom smo začele voditi seminarske skupine.

METODA SPREMLJANJA ZGODNJEGA RAZVOJA OTROKA V DOMAČEM OKOLJU

Metodo, kot jo poznamo danes in je eden od temeljnih kamnov v razvoju psihoanalitične teorije in prakse, je razvila Ester Bick. Leta 1948 jo je John Bowlby povabil na Tavistock kliniko, da razvije izobraževanje za psihoterapijo otrok.

Metoda se je kmalu pokazala pomembna za širše razumevanje psihološkega in psihopatološkega, ne zgolj kot del izobraževanja za strokovnjake, ki se ukvarjajo z otroki.

Že od 60 let prejšnjega stoletja je obvezen predmet v nekaterih inštitutih in klinikah, ki izvajajo izobraževanje analitske psihoterapije širom po svetu. Tudi pri nas si želimo in si bomo prizadevali, da bi postala del klinične specializacije iz psihoterapije.

POTEK SPREMLJANJA:

'Spremljevalec' prihaja enkrat tedensko za eno uro v družino – čim prej po rojstvu otroka do starosti dveh let. S pomočjo seminarja najde družino, ki pričakuje otroka. Iščemo čim bolj običajno družino, ki nima izraženih težav. Povabijo nas družine, ki so preprosto toliko odprte in se jim zdi vredno pomagati drugim pri učenju. Družini bodoči spremljevalec predstavi svojo vlogo učenca o zgodnjem razvoju in jih prosi, da zaradi njega čim manj spreminjajo svojo siceršnjo rutino.

Z družino se dogovori se za termin, ki je stalen. Z vzpostavitvijo ritma in predvidljivosti se začne vzpostavljati pomembna struktura.

Z rojstvom otroka se 'rodita' tudi mati in oče. Z začetkom spremljanja otroka pa se rodi 'spremljevalec'.

'Spremljevalčeva' naloga je zgolj spremljanje. Osvobojen je vseh drugih vlog in nalog, njegov cilj je, da poskuša čim manj delovati. Ne vnaša vsebin na aktiven način, se pa seveda senzibilno odziva na vse, kar prihaja iz družine. Njegova vloga je biti osredotočeno prisoten, razvija konstantno, lebdečo pozornost. Poskuša biti polno pozoren na miniaturne detajle interakcij. Taka pozornost zajame čustveno klimo. 'Spremljevalcu' v njegovem mentalnem aparatu ustvari široko odprto stanje, ko se je sposoben vživljati v otroka in v vsakega od družinskih članov. To stanje zavesti mu omogoči, da vzpostavi stanje neobsojajočega sprejemanja, vpogled v mentalna stanja drugega, razvija empatijo, izostri svojo sposobnost za »branje« nebesednega, telesnega, (predverbalnega).

Proces spremljanja teče v treh korakih. Spremljevalec je najprej v družini prisoten s svojo celotno osebo, izkušnjo. Potem čim prej zabeleži čim bolj podroben zapis srečanja. Tretji korak pa je delo v seminarski skupini.

SEMINARSKA SKUPINA:

Teče enkrat tedensko 90 minut. Spremljanje v družini traja do drugega rojstnega dne opazovanega otroka. Sama seminarska skupina traja dlje, odvisno od časa, ko posamezni opazovalec vstopi v družino. Seminarske skupine so oblikovane kot skupina odprtih vrat. Skupina bo sprejemala nove člane in spremljanja bodo tekla v različnih stopnjah starosti opazovanih otrok. S tem bo skupina pomembno pridobila na dinamiki in bo povečala svojo interaktivno in učno kapaciteto.

Delo seminarske skupine teče tako, da se osredotočimo na podrobne zapise 'opazovanja'. Sledimo razvoju novega bitja. Počasi se pred nami sestavlja slika vzorcev, interakcij, načinov pomirjanja, gradijo se nove vezi in spreminjajo stare...Dobimo dober vpogled v potek razvoja biološkega na podlagi družbenega. Nega in narava (genetika) se prepletata pred našimi očmi. Vidimo pomembne razvojne točke in prehode čez njih. Opazujemo postopno nastajanje vzorcev navezovanja, odzive na stres in vstopne točke za morebiten razvoj patologije pri zaostrovanju nekaterih neugodnih pogojev.

Delimo tesnobe, skrbi, radosti, pa hipoteze, domneve, razlage. Skupina ohranja fokus na otroku, na procesu spremljanja-'opazovanja', pa tudi na otrokovem okolju in 'spremljevalcu'. S tem se ustvarja v matriksu skupine prostor- individualni za vsakega od otrok. Znotraj nas je predstava posamezne družine in otroka, ki- podobno kot pri bolnikih- tako živa, da nikoli ne zamešamo identitete.

Seminar se osredotoča predvsem na dogajanje v otroku, družini. Seveda je prostor za spremljevalčeva stanja, vendar ta nikakor niso primarni predmet zanimanja v skupinskem delu. Če se pri spremljevalcu aktivirajo njegove lastne psihološke bolečine, te predeluje drugje, v samoanalizi ali lastni terapiji.

POMEN IZKUŠNJE:

Že sam opis nalog 'spremljevalca' daje številne povezave z vlogo psihoterapevta. Sposobnost ohranjanja meja; ne-vpletanja; empatije in ne-obsojajočega zanimanja; sposobnost ustvarjanja in opuščanja hipotez; sposobnost prosto lebdeče in fokusirane pozornosti; sposobnost samoregulacije težkih in provokativnih čustev zaznanih pri drugih ali pri sebi; razvoj sposobnosti uglasitve na predverbalno, neverbalno, telesno; sposobnost pomnjenja detajlov; beleženja in predstavitve svojega »dela« v skupini...je samo del veščin, ki jih pridobimo v tedenskem, dveletnem soočanju z negotovo situacijo, ki nas počaka v »naši« družini.

»Upočasnjjen čas«, ki se razvije v urah spremljanja, neobremenjenost z »lastno« aktivno vlogo – celo popolna odsotnost aktivnosti, mu dodobra omogočijo vpogled v razločevanje transfernih od kontratransfernih vsebin. Delo z lastnimi neozaveščenimi, potlačeni, odcepljenimi vsebinami teče v lastni terapiji ali samoanalizi in ni predmet seminarske skupine. To, da nam Spremljanje odpre okno v popolnoma neznan vidik samega sebe, je lahko pomemben vidik izkušnje, saj smo v družini potopljeni v najbolj zgodnje, najbolj osnovno, najbolj primarno –arhaično. To srečanje z najzgodnejšim vzbudi v nas predverbalne, odnosne vsebine, ki so do tedaj bivale v senci našega ne-zavedanja.

V seminarski skupini se vzpostavi delovno vzdušje in sposobnost narediti mentalni prostor za otroke, družine vseh članov, članic. Celotna seminarska skupina ima po dveh letih znotraj svojega mentalnega in izkustvenega res bogat uvid v naravo nastajanja medosebnih odnosov, v naravo »ljubezni« in vseh ostalih čustev, ki so doma v »domu«...

Poudarek na tovarištvu, povezanosti, razumevanju in sposobnosti soočanja s konflikti, različnostmi, sledenje skupnemu cilju in prispevanje svoje konstruktivne udeležbe skupnemu dobremu... v seminarški skupini, kot tudi celotni naši strokovni-kolegialni skupnosti, poveča kvaliteto.

Kaj pa družine? Kaj pridobijo oni od našega učenja? Malo lahko ponudimo na začetku. Sprejmejo nas brez jasne 'koristi' za njih. Sami pa iz izkušenj vemo, da bo ob izpeljanem spremljanju, nastala pomembna izkušnja tudi za njih. Nekdo bo redno prihajal v njihov dom in bo delil navdušenje, skrbi in hrepenenja vezana na njihovega otroka. Zgodnje materinstvo – pred in še posebej kmalu po porodu – opišejo strokovnjaki kot izkušnje najgloblje osamljenosti. Literatura na to temo se povečuje in seveda podira mit o materinstvu kot angelsko romantični dobi prevzetosti in popolne sreče. Materinstvo je ustvarjanje nove, nikoli enoznačne identitete. 'Spremljevalec' z novo nastajajočo mamico preprosto je, je prisoten, stalen, varen... Polno prisoten in naklonjen, brez nasvetov, zahtev, pritiskov, pričakovanj...je z njo v obdobjih materine največje osamljenosti, negotovosti, ambivalence, zaskrbljenosti...

Vse te veščine so nam v izredno pomoč pri delu s bolniki, naj bodo otroci ali odrasli. V pomoč je v rokovanju s sistemi, družinami, svojci. Prav poseben pomen pa daje ta izkušnja za delo z bolj »zgodnjo patologijo«: psihozami, psihosomatskimi motnjami, motnjami osebnostne strukture...

Ustanoviteljice DRUŠTVA ZA SPREMLJANJE IN RAZUMEVANJE POMENA ZGODNJEGA RAZVOJNEGA OBDOBJA vse prisrčno vabimo, da se pridružite kateri od izkustvenih skupin!

Tečejo v Ljubljani, vodita Urša Mrevlje Lozar in Breda Jelen Sobočan, tik pred rojstvom pa je tudi seminarška skupina v Mariboru, ki jo bo vodila Jana Pogorevc!

Naš kontakt: opazovanje.otroka@gmail.com